

RÉGI MAGYAR DRÁMAI EMLÉKEK XVIII. SZÁZAD

4/2.

SOROZATSZERKESZTŐ

KILIÁN ISTVÁN, PINTÉR MÁRTA ZSUZSANNA
ÉS VARGA IMRE

A sorozat korábbi kötetei

1. PROTESTÁNS ISKOLADRÁMÁK

Sajtó alá rendezte Varga Imre

Első kötet 816 oldal

Második kötet 817–1539. oldal, 19 fényképmelléklet

Kötve együtt 613 Ft

2. MINORITA ISKOLADRÁMÁK

Sajtó alá rendezte Kilián István

960 oldal, kötve 338 Ft

3. PÁLOS ISKOLADRÁMÁK, KIRÁLYI TANINTÉZMÉNYEK, KATOLIKUS PAPNEVELDÉK SZÍNJÁTÉKAI

Sajtó alá rendezte Varga Imre

612 oldal, kötve 260 Ft

4. JEZSUITA ISKOLADRÁMÁK (ISMERT SZERZŐK)

Sajtó alá rendezte Alszeghy Zsoltné –

Czibula Katalin – Varga Imre

1. kötet 992 oldal, kötve 890 Ft

KÉSZÜLT A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
IRODALOMTUDOMÁNYI INTÉZETÉBEN

JEZSUITA ISKOLADRÁMÁK

(ISMERETLEN SZERZŐK)

PROGRAMOK, SZÍNLAPOK

SAJTÓ ALÁ RENDEZTE

ALSZEGHY ZSOLTNÉ — BEREZCZ ÁGNES —

KERESZTES ATTILA — KISS KATALIN —

KNAPP ÉVA — VARGA IMRE

SZERKESZTETTE

VARGA IMRE

AKADÉMIAI KIADÓ — ARGUMENTUM KIADÓ
BUDAPEST, 1995

FRIDERICUS

Sárospatak, 1753

FRIDERICUS

szász hertzeg. A' Jesus Társasága gond viselése alatt lévő Nemes Nemzetes, első, második Iskola-béli iffuságtul Theatrumra adatott Sáros Patakon 1753-dik. Esztendőben. Kis-Aszszony Hav. Napján.

Argumentum.

A' Közönséges Keresztyén hit Nagy Károly Tsászár idejében, Aegistus, Marcianus, és Ludgerus Szentek által Szász Országban plántáltatván, Luther Márton eretnek tanításával Fridericus Elector által ki-irtatott. Kinek ötse és Successora János az Augustai Vallás után meg-térvén, testamentomtúl hagyta ugyan János fiának, hogy ki tisztétván az Eretnekséget, a' régi hitet Országába vissza hozná; de semmit véle nem nyere: Mert áitatos Attyának Sz. akarattyát meg-szegvén gonosz fia, ötödik Károly Tsászár ellen fegyvert-is foga a' Luther részére. A' miért Országát, és Méltóságát el-vesztvén, a' Fejedelmességgel Albertina ágra botsátá: mellyből rendel kilenczdik fő Fridericus Augustus, a' tévelygő sötétségéből igaz világosságra nézvén; (a' mint hire, Secretarius név alatt nála lévő P. Missionarius munkálkodása által) magát és Hertzege házáat, meg-adta a' Catholica Romai Anya-szentegyháznak 1697 esztend. Országának azon reménységével, mellyet nagy részin látunk, adja Isten lássunk az egész tartományban. Rudiment. Histor. Opusc. 4. pag. 38.

Actor. Személyek.

FRIDERIC. AUGUS. Anton. Andreánszki.
GUNDISLAUS Udvari Kapit. Georg. Lőrincz.
PORTELLUS Franciscus Ordodi.

Tanácsok:

SAUBERUS Michaél Pataki.
SAGONUS Ladislaus Balog.

Hit Comissar:

20 HUNTERUS Mathias Büdi.
WILHELM Secretar Miss. Paul. Holbritter.
SIGBERT Cathol. Secret. Florian. Róth.
JANSONIUS Michaél Keményes.

Professores:

25 OXANUS Georgius Sedlák.
SVAINANDUS Martin Holbitter.

Udvari Káplányok[!]:

DRENDONUS Joannes Ordodi.

ELSŐ RÉSZ

ELSŐ KIMENETEL

Fridericus a' Lutheranusok közt lévő hit-béli egyenetlenség el-igazítására tanácskozátn; Wilhelm a' Concordia könyveinek okozza ellenkező tanításit egy bizonytalan könyvetskétül: azokat jóvallya igazéttatni önnön a' Hertzeg által egynéhány tudos fő segítségével: mellyre ő neveztetik első, a' többek kedveszerént.

MÁSODIK KIMENETEL

Örvendez Wilhelm a' Hertzeg üdvösségének idején, Sigbertel közli: az Udvari Ministerek kívül, Jansonust, Oxanust az Academiaból az Udvarba szálléttatya: ő a' Hertezeget tovább készíteni mégyen: kitül

HARMADIK KIMENETEL

35 Kerdeztetvén az egyenetlenségek gyökerirül a' tulajdon észt álléttya, melly a' Sz. Írások színe mellet egy fundamentoma légyen az Augustai refomatióinak: probára kéri az egybe gyűlendő Professorokat, és Ministereket.

NEGYEDIK KIMENETEL

40 El-érkezvén a' Professorok, értik a' Ministerektül a Hertzeg tanácsát, noha nem illendőt a' hithez, de úgy mint nekik tisztességést a' hit Mesteri névért, a' Hertzeg kedvére helyén hadják, tsak hogy a' Pápastasághoz ne közelítsenek. Azonban

ÖTÖDIK KIMENETEL

A' Hertzegtül kérdeztetvén, meg-hibánosétyyák a' Concordia könyveit, annak Mesterit: a' Sz. Irások értelmérül, és a Sz. Lélek vezérlésérül úgy felelnek, hogy a' Lutheránusok magok eszeken hidni láttassanak.

MÁSODIK RÉSZ

ELSŐ KIMENETEL

45 Wilhelm az Ujétek vakságán és annyi ezer lelkek vesztén törődvn, Mennyei Világosságot kér, nevezet szerént Saxonianak, és előbszer a' Hertzegnek, kinek szép ditséretihez tsak a' hitet kívánván, maga igyekezetinek szerentséltetéséért könyörög. Így

MÁSODIK KIMENETEL

50 Találtatván a' Hertzegtül, téteti magát a' hit állapottyáruul nyughatatlankadni: holot az Ecclesiának, és hitnek szükséges egy Voltárul szólván, az Isten segítségére, és üdőt kér az elmélkedésre. Ez alatt.

HARMADIK KIMENETEL

A' Commissariusok haboogni jelentik a' népet, a' Concordia éránt, és kérni, hogy szabadon hagyatna nekik a' hit irások mellet: mellyre úgy felel a' Hertzeg, hogy ditsérje Wilhelm szovait a' symbolum igazétása kívül, nem a' Lutherános szabad hitelt. Miben.

NEGYEDIK KIMENETEL

55 Meg ütkeztvén a' Comissáriusok az Udvariaknak gyanosan beszélnek: kik olly tanátsra álván, hogy minden-fél a' Hertzeg kedvére hadnák a' Concordia dolgát: ne talám tovább terjedne a' gyanóság, Sigbert magára veszi a' tanáts véghezvitelét a' közben jároknál.

ÖTÖDIK KIMENETEL

60 Az elmélkedés után a' Hertzegnek Wilhelm az egy igaz hitet nyomozza: a' Romaiak szovaival az igaz Apostoli Pásztorokat, és Ecclésiát a' Romaiaknál a

Reformátorokat hamis Pásztoroknak az Augustai gyülekezetet eretnekségnek mutattya: ezek erősségére a' Professorokat próbáltattya, hogy egygyeztetik a' Lutherista Vallást a' régi Keresztyén hittel.

HATODIK KIMENETEL

65 A' Professorok és Ministerek éppen a' régi Szentek hitének kiáltják magokét: de meg-fogatván a' régi Sz. Atyák szóvaival régi eretnekek tanévtványinak találotnak: innét a' Sz. Iráshoz folyamodván, 's ez el sem álhatván, és tsak elejekre mutatván, a' Hertzegyet meg ütkeztetik.

HARMADIK RÉSZ

ELSŐ KIMENETEL

70 A' Professorok, és Ministerek bötstelenségekrül vádollyák Wilhelmet és Sigbertet; mindaz-által, azokhoz folyamodnak, hogy szovaiikat vissza vonyván és az Augustiai Vallást szivessen helyesévtvén, bötsületeket fordéttsák az Udvar előtt.

MÁSODIK KIMENETEL

75 Wilhelm a' Hertzegtül kéretvén a' Romaiak és Augustaiak ügyekrül meg-erőséti, hogy a' Romaiakkal a' régi Szentek: azonban a' Lutheránusok ellen vetését meg-hamiséttya a' Római Tzikkelek ki világosétásával; a' Hertzeg meg-vallya maga félelmét, de Wilhelmtül mást ki nem vehet, hanem hogy Istenhez folyamodgyanak mind-ketten.

HARMADIK KIMENETEL

Az Udvariak külömb-féle jelekbül gyanakodnak, a' Hertzeg hite felől; Bizonyosabb okáért meg-akarják ötet kerölni, és ha úgy völne, meg-is gábolni; kívánván előbb Wilhelmet és Sigbertet értekezni. Erre.

NEGYEDIK KIMENETEL

80 Sigbert elejekbe kelvén, szorgalmatossan védelmezi magát is Wilhelmet-is minden ok vetéstül, a' Hertzegyet minden gyanóságtül; magára veszi az egész dolgot, és őket tellyesen bátoréttya.

ÖTÖDIK KIMENETEL

Wilhelm a' Hertzeget mélyen könyörögve érvén, hallya nagy háborgását: maga segítségét igéri, ha értené szándékát: a' Római hitre biztattya: álmétkodik a' Hertzeg, ki légyen, tudakozza: tsak azt vevén, hogy kész véle egy igazra, Catholikus Papot kíván, a' kit titok alatt meg-igér Wilhelm.

HATODIK KIMENETEL

Az Udvariak, Professorok, Ministerek, egybe gyűlvén végére akarnak járni a' dolognak, és Sigbertül feleletet vésznek, mindeneket helyesen lenni a' Hertzeg éránt, a' Concordia állapottyát más időre hagyattatni, mellyel meg-elégedvén el-oszlanak.

HETEDIK KIMENETEL

Wilhelm jelenti a' Catholikus Pap jelen-lettét, a' Hertzeg bizonyos szándékát érteni kívánnya, értvén magát ki-nyilatkoztattya: Mire tsudálkozván a' Hertzeg ő előbbi szines tanétásit nagyon erőséti, és isteni Ditséreték közt Fridericus Augustust a' Római Szent-egyházba fogadja.

O. A. M. D. G. B V M. et Angeli Custodis Honorem.

A MŰ ADATAI

A nyomtatott program lelőhelye a BEKK, jelzete MIN. A. 9. A negyedrészt alakú, kétleveles magyar nyelvű program impresszum nélkül jelent meg. A szöveg végén lévő betűrövidítések feloldása: Omnia Ad Majorem Dei Gloriam, Beatae Virginis Mariae ... STAUD II. 404. szerint a Historia Domusban *Fridericus Saxoniae dux deserta haeresi ad Romana sacra Transiens* címmel említik.

SZERZŐ

Személyéről a nyomtatvány semmi tájékoztatást nem ad.

FORRÁS

Az Argumentum szerint „Rudiment. Histor. Opusc. 4. pag. 38.” A hivatkozott forráshely: Dufrene, Maximilian SJ: *Rudimenta Historica ... 4. Opusculum: De Regnis aliisque orbis provinciis.* A műnek több 18. századi magyarországi kiadása is volt.

ELŐADÁS

A darabot a címlap szerint 1753 augusztusában adták elő.

SZÖVEGKRITIKAI MEGJEGYZÉSEK

Betűhív közlés; a nyomtatvány mellékjeles *ó, ú* betűit azonban a mai helyesírási gyakorlat szerint írjuk rövid illetve hosszú ékezzettel. A nyomdahibát javítjuk, lapalji jegyzetben tüntetve fel az eredeti írásképet.